

Хаџи Живорад М. Миленовић
Универзитет у Приштини – Косовској Митровици
Учитељски факултет
Катедра за педагогију и психологију

УДК 373.24:37.064.1-055.52
DOI 10.46793/Uzdanica20.2.223M
Оригинални научни рад
Примљен: 16. јун 2023.
Прихваћен: 22. децембар 2023.

Биљана С. Јеремић
Универзитет у Новом Саду
Педагошки факултет у Сомбору
Катедра за методику музичке и ликовне културе и
физичког васпитања

МЕЂУСОБНО ИНФОРМИСАЊЕ КАО ДИМЕНЗИЈА САРАДЊЕ ПОРОДИЦЕ И ПРЕДШКОЛСКЕ УСТАНОВЕ¹

Апстракт: Циљ овог истраживања био је да се утврде искуства васпитача и родитеља о њиховом међусобном информисању као значајној димензији њихове сарадње. Процена ових димензија испитана је применом једног суптеста који је саставни део Упитника о укључености родитеља (*Family Involvement Questionnaire – FIQ* (Fantuzzo et al., 2000)) прилагођеног за потребе овог истраживања. Ово истраживање је покушај да се продуби разумевање о значају међусобног информисања између родитеља и васпитача и развијању поверења и сарадње између родитеља и предшколске установе. Закључујемо да су међусобно информисање и отвореност васпитача и родитеља једних према другима значајна димензија њихове сарадње и да се поверење у дискурсу између предшколске установе и родитеља позитивно рефлектује на развој деце. Достављање што више корисних информација о детету доприноси бољој и квалитетнијој подршци детету у предшколској установи и породици, што показује да је димензија међусобног информисања васпитача и родитеља комплементарна са активностима деце у породици.

Кључне речи: васпитач, родитељи, сарадња васпитача и родитеља, међусобно информисање, отвореност васпитача.

УВОД

Предшколска установа је место које емитује добродошлицу породици и уважавање родитеља јасним просторно-организационим показатељима као што су, на пример, постојање собе/простора за родитеље, постера добродо-

¹Рад је резултат истраживања у оквиру два научна пројекта које финансијски подржава АП Војводина: 1) *Подрика инклузији деце ромске популације у образовном процесу Војводине оснаживањем педагошких компетенција учитеља* (евиденциони број 142-451-2196/2022-01 од 2022) и 2) *Остваривање концепција права деце кроз образовну инклузију ромских ученика у Војводини: значај професионалне припреме будућих учитеља* (евиденциони број 142-451-2184/2023-01 од 2023).

шлице, визуелних ознака простора и др. Принципи сарадње васпитача са породицом се могу сагледати као: 1) отвореност да се разуме позиција друге стране и гради узајамно поверење; 2) отвореност према другоме са уверењем да ће други радити у најбољем и заједничком интересу; 3) поступност и двосмерност као разумевање процеса грађења односа кроз узајамну размену из перспективе свих учесника, а не наметање учешћа родитеља на основу потреба програма и 4) разноврсност као разумевање животног контекста породице и могућност различитих начина укључивања породице (Павловић Бренеселовић, Крњаја, 2017: 59).

Према новим Основама програма предшколског васпитања и образовања – Године узлета из 2018. (даље у тексту: Основе програма), значајно је измењена улога породице. То се посебно односи на улогу родитеља у реализацији пројектних активности и осталих активности у предшколској установи, на шта указују резултати бројних истраживања (Ал Катиб 2022; Вајт 2022; Равив, Дадон 2021; Кеунг, Чунг 2019; Јуен 2019; Улавере, Вејсон, 2018). Да би родитељи ефикасно остварили своју улогу у предшколској установи, од значаја је да између њих и васпитача постоји стално међусобно информисање. Као облик сарадње, међусобно информисање васпитача и родитеља доприноси томе да васпитач има потребне информације које му омогућавају да васпитно деловање усмери на потенцијале, постигнуће и подручја успешности сваког детета. На основу познавања породичних прилика и карактеристика родитеља васпитач, с једне стране, може планирати одговарајуће облике и садржаје сарадње, односно прилагодити их специфичностима родитеља. С друге стране, васпитач кроз овај вид сарадње с родитељима добија повратну информацију о потреби педагошке обуке неких родитеља за ефикаснију сарадњу. У приступу проблему овог рада, међусобно информисање васпитача и родитеља представља скуп мера и избор одговарајућих поступака, односно заједничког деловања васпитача и родитеља деце с циљем целовитог сагледавања свих потреба деце, али и различитих проблема с којима се суочавају у развоју, васпитању и образовању.

МЕТОД

Проблем истраживања је произишао из шире истраживачке платформе група аутора (Јеремић, Миленовић, Марков, 2023; Јеремић и др. 2022; Јелић, Стојковић, Марков, 2018) посвећених истраживању међусобног информисања васпитача и родитеља. Полазећи од тога, проблем истраживања је међусобно информисање између васпитача и родитеља као динамички процес у којем обе димензије имају једну од кључних улога за развој деце у циљу побољшања позитивних васпитно-образовних исхода код сваког детета. Сличан методолошки концепт примењен је и у овом истраживању, реализо-

ваном у октобру 2022. године. Намена истраживања је утврђивање ставова родитеља и васпитача о њиховом међусобном информисању као значајној димензији међусобне сарадње. Постављен је у форми истраживачког питања: Да ли васпитачи и родитељи пружају једни другима детаљне информације о детету како би се стекао јасан увид у напредовање и подршку детету?

У истраживању се пошло од опште претпоставке да међусобно информисање васпитача и родитеља доприноси ефикасности сарадње породице и предшколске установе с циљем доприноса ефикасности васпитно-образовног рада у предшколској установи и добробити деце. Пошло се и од посебних претпоставки: да васпитачи и родитељи имају позитивну перцепцију о значају међусобног информисања о детету; да постоје разлике у погледу међусобног информисања; да васпитачи различито процењују појединачне доприносе међусобног информисања с родитељима деце.

Коришћене су дескриптивна и трансверзална метода. Дескриптивна метода коришћена је у опису проблема истраживања и резултата истраживања. Трансверзална истраживачка метода примењена је у истраживању пресека стања на одабраном узорку на коме је испитивано међусобно информисање васпитача и родитеља.

Циљ истраживања

Циљ истраживања је идентификација процена васпитача и родитеља о значају њиховог међусобног информисања као једној од димензија квалитетне сарадње породице и предшколске установе.

Узорак истраживања

Истраживањем је обухваћено по 167 родитеља и васпитача за 167-оро деце узраста од пет до седам година којима је потребна додатна подршка у васпитању и образовању у породичном окружењу и предшколској установи.

Инструменти истраживања

Истраживачке технике су анкетање и скалирање. За испитивање сарадње коришћен је један од укупно три суптеста о укључености родитеља – *Међусобно информисање (МИ)* (Фангуцо и др. 2000). Оригинални упитник *Family Involvement Questionnaire* садржи три суптеста: 1) *HBI – Home-Based Involvement (Активност родитеља код куће и у породици)*; 2) *HSC – Home-School Conferencing (Међусобно информисање родитеља и васпитача)*; и 3) *SBI – School-Based Involvement (Активност родитеља у предшколској установи и школи)*. Скалер је Ликертовог типа са скалом интензитета учесталости (*никад, рејко, често и увек*). Кронбах алфа коефицијентом (α) испитана је поузданост суптеста оригиналне скале, која је показала врло добру вредност ($\alpha = .873$). Делимична корекција значења појединих ајтема је термилошке

природе и урађена је само због потребе непосредније повезаности с овим истраживањем, без суштинске измене значења појединих ајтема.

Статистичка обрада података

Подаци прикупљени истраживањем обрађени су у статистичком програму СПСС 24.0 дескриптивном статистиком, рачунањем аритметичке средине (AS) и стандардне девијације (SD), Колмогоров–Смирновим тестом (KMT) и Ман–Витнијевим У-тестом. Резултати истраживања приказани су табелама.

РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА СА ДИСКУСИЈОМ

Основни дескриптивни показатељи анализираних варијабли за родитеље и васпитаче приказани су према израчунатим дескриптивним подацима (AS и SD) и KMT.

Табела 1. Основни дескриптивни показатељи анализираних варијабли за родитеље и васпитаче – укљученост родитеља – Суптест Међусобно информисање (МИ)

Испитаници	AS	SD	Min.	Max.	KMT
Васпитачи	2,90	0,56	1,61	4,00	0,01
Родитељи	2,94	0,53	1,92	4,00	0,01

Преглед основних дескриптивних карактеристика анализираних варијабли (Табела 1) показује да обе групе испитаника имају позитивну перцепцију о значају међусобног информисања о детету, на шта указују просечне вредности веће од медијане скале (2,0). Код обе групе испитаника, дистрибуције резултата статистички значајно одступају од нормалне (значајност Колмогоров–Смирнов теста мања од 0,01).

Узимајући у обзир да су дистрибуције варијабле које се односе на међусобно информисање (МИ) између васпитача и родитеља значајно одступале од нормалне, анализа разлика између група урађена је применом Ман–Витнијевог У-теста.

Табела 2. Разлике у опажању сарадње у димензији Међусобно информисање (МИ) између родитеља и васпитача (збирни резултати)

Варијабла	Групе	N	Средњи ранг	Mediana	z	p
МИ	Васпитачи	167	148,42	2,29	-5,572	0,001*
	Родитељи	167	209,17	2,59		

Анализа разлика у опажањима сарадње између васпитача и родитеља код суптеста који се односи на међусобно информисање васпитача и родитеља (МИ) (Табела 2) показала је да постоји статистички значајна разлика на нивоу $p \leq 0,01$.

Табела 3. Ман–Витнијев У-тест по ајтемима Суптеста МИ

Ајтеми	Група	N	М ранг	Σ рангова
Разговара с васпитачем о томе како се његово дете уклапа у вршњачку групу.	B	167	174,22	33.644,00
	P	167	212,57	41.024,00
Упознат је преко педагошке документације са учењем детета.	B	167	180,94	34.922,00
	P	167	206,04	39.778,00
Отворен је и лако доступан за разговор кад постоји неки проблем.	B	167	193,31	37.314,50
	P	167	193,68	37.376,50
Заинтересован је за педагошко образовање у циљу унапређења родитељских компетенција.	B	167	175,37	33.844,50
	P	167	211,61	40.844,50
Информише ме о интересовањима и склоностима детета како бих га боље упознао/ла и пружио/ла му што квалитетнију подршку.	B	167	183,32	35.384,00
	P	167	203,66	39.305,00
Информише ме о свим видовима комуникације детета и овладавању различитим функцијама говора.	B	167	219,87	42.437,00
	P	167	167,11	32.254,00
Долази на родитељске састанке да би се информисао/ла о дететовом успеху и понашању у предшколској установи.	B	167	184,62	35.633,50
	P	167	202,36	39.055,50
Информације о детету размењује с васпитачем и писаним путем.	B	167	186,88	36.071,50
	P	167	200,10	38.621,50
Кад постоји неки проблем или му треба објашњење у вези са васпитањем детета иницира разговор.	B	167	186,70	36.050,50
	P	167	200,10	38.638,50
Информише се о детету и путем телефонског разговора с васпитачем.	B	167	166,67	32.168,50
	P	167	220,31	42.522,50
Информише ме о породичним приликама, условима живота детета у породици и другим личним стварима.	B	167	216,12	41.713,50
	P	167	170,88	32.979,50

Према израчунатим већим вредностима средњег ранга и медијане, родитељи су показали позитивније мишљење у односу на васпитаче. Овакве резултате истраживања потврђују и резултати већег броја домаћих и страних

истраживања који су показали да је сарадња између предшколске установе и породице на задовољавајућем нивоу (Васиљевић и др. 2021; Миленовић, Јефтовић 2012).

Табела 4. Резултати Ман–Витнијевог У-теста за Суптест МИ

Ајтеми	U	W	Z	p
Разговара с васпитачем о томе како се његово дете уклапа у вршњачку групу.	14.942,000	33.663,000	-3,656	0,000
Упознат је преко педагошке документације са учењем детета.	16.203,000	34.924,000	-2,509	0,012
Отворен је и лако доступан за разговор кад постоји неки проблем.	18.592,500	37.313,500	-,031	0,975
Заинтересован је за педагошко образовање у циљу унапређења родитељских компетенција.	15.126,500	33.847,500	-3,338	0,001
Информише ме о интересовањима и склоностима детета како бих га боље упознао/ла и пружио/ла му што квалитетнију подршку.	16.664,000	35.385,000	-1,891	0,059
Информише ме о свим видовима комуникације и овладавању различитим функцијама говора.	13.534,000	32.255,000	-4,965	0,000
Долази на родитељске састанке да би се информисао/ла о дететовом успеху и понашању у предшколској установи.	16.913,500	35.634,500	-1,727	0,084
Информације о детету размењује с васпитачем и писаним путем.	17.349,500	36.070,500	-1,218	0,223
Кад постоји неки проблем или му треба објашњење у вези са васпитањем детета иницира разговор.	17.330,500	36.051,500	-1,249	0,212
Информише се о детету и путем телефонског разговора с васпитачем.	13.448,500	32.169,500	-4,899	0,000
Информише ме о породичним приликама, условима живота детета у породици и другим личним стварима.	14.257,500	32.978,500	-4,159	0,000

Према подацима приказаним у табелама 3 и 4, статистички значајна разлика у проценама васпитача је од укупно 11 тврдњи утврђена код шест тврдњи. Код тврдње *Разговара с васпитачем о томе како се његово дете уклапа у вршњачку групу* утврђена је статистички значајна разлика у проценама васпитача и родитеља: $Z = -3656$, $p = 0,000$. Један од најзначајнијих показатеља инклузивног хабитуса у предшколској установи јесте свакако прихваћеност детета коме је потребна додатна подршка у васпитању и образовању од стране вршњака и подршка вршњака. Рад у пару и у малим групама и коришћење методе усмерене на деловање подстиче дететову креативност. При оваквом раду дете је активније, самостално се ангажује и истражује без страха да ће се осећати непријатно ако не успе у свом покушају. У оваквим ситуацијама, дете ће добити подршку од вршњака и покушаваће и даље како би што боље разумело проблем. Дакле, на информацију о уклапању детета

у вршњачку групу треба обратити посебну пажњу, јер она одражава не само социјални положај и социјалне вештине детета у васпитно-образовној групи, већ и социјалне компетенције све деце. Просоцијалне активности деце у односу на вршњака коме је потребна додатна подршка у васпитању и образовању доприносе мотивацији деце да се суоче са изазовима и осете радост постигнутог успеха.

Статистички значајна разлика у проценама васпитача и родитеља утврђена је и код тврдње *Информације преко педагошке документације о учењу деце*: $Z = -2,509$, $p = 0,012$. Педагошка документација омогућава родитељима да учествују у учењу свог детета, а то подстиче активно учење родитеља у складу са Основама програма (Крњаја, Павловић Бренеселовић 2022). Информисање кроз педагошку документацију позитивно утиче и на непосредно укључивање родитеља у димензију сарадње која се односи на њихове активности у предшколској установи. Користећи педагошку документацију родитељи се информишу о интеракцији свог детета с другом децом у ситуацијама које не могу да виде у породици. У том смислу, родитељи увиђају разноврсност и јединственост искустава која деца стичу у предшколској установи.

Код тврдње *Занимљивост је за педагошко образовање у циљу унапређења родитељских компетенција* утврђена је статистички значајна разлика у проценама васпитача и родитеља: $Z = -3,338$, $p = 0,001$. Многи родитељи немају педагошка знања јер је спектар њихових занимања разноврстан. Међутим, већ приликом доласка у предшколску установу у оквиру информација које добијају од васпитача родитељи спонтано стичу педагошка знања која им могу помоћи у јачању родитељских компетенција. Родитељи могу да запазе да је њихово дете, на пример, вештије од друге деце током обувања или да је у односу на другу децу повученије док излази из радне собе и др. Васпитач му може објаснити да је темпо развоја деце индивидуалан за свако дете или му предложити вежбе које ће реализовати у породичном окружењу.

Процене васпитача и родитеља се статистички значајно разликују и код тврдње *Информисање о свим видовима комуникације и овладавање различитим функцијама говора*: $Z = -4,965$, $p = 0,000$. Познато је да комуникација и говор код деце којима је потребна додатна подршка у васпитању и образовању могу да буду у значајном заостатку у односу на хронолошки узраст деце. Због тога је дете у највећем броју случајева обухваћено додатном образовном подршком у установама специјализованим за ову област (Правилник о додатној образовној, здравственој и социјалној подршци детету, ученику и одраслом, 2018). Родитељи, уз препоруке и обуке, могу да практикују вежбе у кућном окружењу, а васпитачи и стручни сарадници треба да примењују стимулативне вежбе, те могу заједно пратити напредовање деце у области комуникације и развоја говора (Спасић 2020; Станковић 2020).

Код тврдње *Информисање о дејствију њујтем телефонекој разговора са васпийиачем* уочена је статистички значајна разлика у проценама васпитача и родитеља: $Z = -4,889$, $p = 0,000$. Презапосленост утиче на то да родитељи имају све мање времена да дођу до предшколске установе, па информације васпитачима саопштавају путем телефона. Васпитачи сматрају да информације о детету родитељи треба да пружају у непосредним контактима с васпитачима и стручним сарадницима. Према неким ауторима, породице деце којима је потребна додатна подршка у васпитању и образовању обично претерано и свакодневно стрепе у вези са успешноћу своје деце. Због тога је васпитачима лакше да редовно и непосредно преносе све мале кораке које дете чини ка успеху. Зато је потребно створити услове да васпитачи и родитељи разговарају у природном окружењу детета, у предшколској установи и у неформалним приликама.

Статистички значајна разлика у проценама васпитача и родитеља утврђена је и код тврдње *Информисање о њородичним ѡриликама, условима живојиа дејствија у ѡпородици и друјим личним сѡварима*: $Z = -4,159$, $p = 0,000$. Родитељи деце којима је потребна додатна подршка у васпитању и образовању су често осетљиви на препреке с којима се суочавају њихова деца. Често изражавају бојазан да саопште васпитачима и стручним сарадницима своја запажања ако се код њиховог детета јави неки нови проблем или приметете да дете не напредује довољно и поред свих напора које улажу како они тако и остали стручњаци коју су задужени за бригу о њиховом детету. Теже се одлучују и да саопште васпитачима да имају проблема у браку, финансијских или било којих других тешкоћа које прете да угрозе резилијентност породице, а што се лоше одражава на дете. Због тога васпитачи треба да код родитеља створе поверење да могу да им кажу све оно што ремети напредовање детета и неповољно се одражава на квалитет његовог живота (Стојановић, Ћирковић Миладиновић, Еремић 2020).

Резултати истраживања упућују на потребу да се васпитач перманентно професионално усавршава и развија своје како саветодавне тако и компетенције које се односе на сарадњу с родитељима. Васпитачи треба да оставе утисак стручњака од поверења који ће информације које добије од родитеља и чланова породица користити искључиво за потребе подршке детету и да ће информације поделити само са овлашћеним стручним лицима с циљем израде педагошког профила, индивидуалног образовног плана и др. Васпитач може да стекне информације, савете и препоруке од стручњака из додатне образовне подршке која делује ван предшколске установе, то јест од дефектолога (сурдопедагога, олигофренолога, тифлопедагога, соматопедагога и др.) и логопеда, с циљем стицања нових вештина и знања, али и потреба да родитеље информише о неким поступцима који ће оснажити родитеље да раде са својом децом у кругу породице. Васпитачи код родитеља развијају и вештине и способности које ће допринети функционалности детета.

ЗАКЉУЧЦИ ИСТРАЖИВАЊА И ПЕДАГОШКЕ ИМПЛИКАЦИЈЕ

Резултати спроведеног истраживања указују на значај сарадње предшколске установе и породица деце којој је потребна додатна подршка у васпитању и учењу. На основу резултата истраживања и критичких анализа приказаних у раду, могу се дати најзначајнији закључци истраживања и педагошке импликације.

1) Унапређење сарадње породице и предшколске установе засноване на поверењу доприноси да родитељи искрено изнесу сва своја сазнања и запажања о детету како би оно добило што бољу педагошку подршку;

2) Отвореност васпитача током размене информација доприноси да родитељи увиде у којој мери дете напредује у областима социјалног и емоционалног развоја, мотивисаности и учења;

3) Према новим Основама програма, родитељи кроз информисање стварају реалнију слику о напредовању детета и пружају информације о понашању детета у породици, о његовим вештинама, способностима и интересовањима;

4) Кроз међусобно информисање родитељи увиђају да су значајан и равноправан партнер и да постоји потреба да васпитаче детаљно информишу о свим важним подацима о детету који ће допринети да предшколске установе своје капацитете прилагоде индивидуалним потребама, интересовањима и могућностима детета;

5) Код родитеља разним стратегијама и акцијама треба будити свест о значају информисања и одвајању битних од небитних информација;

6) Отвореност родитеља и увереност да су њихова деца на безбедном месту када су у предшколској установи предиктори су не само димензије међусобног информисања родитеља и васпитача, већ сарадње која је усмерена на свеукупне добробити детета кроз његове односе и делања.

Ограничења међусобног информисања васпитача и родитеља се првенствено односе на чињенице да су васпитачи и даље недовољно оспособљени за ефикасну реализацију васпитно-образовног рада; да предшколске установе немају потребан простор, материјале и играчке; да изостаје очекивана подршка друштвене заједнице; да поједини родитељи и даље различито схватају своју измењену улогу у васпитно-образовном раду у предшколској установи.

На основу резултата истраживања могу се дати неопходне педагошке импликације и указати на могуће правце будућих истраживања. Од васпитача се очекује да буду рефлексивни практичари и да допринесу педагошкој обуци родитеља за сарадњу с њима. Допринос треба да дају и факултети за

образовање васпитача кроз иновирање студијских програма, креатори програма стручног усавршавања васпитача и друштвена заједница. Све то су питања која би могла бити предмет будућих истраживања.

ЛИТЕРАТУРА

Ал Катиб (2022): А. Al Khatib, The Level of Involvement of Jordanian Parents of Kindergarten Children and Its Relationship to Parents' Gender and Educational Qualification, *Child Care in Practice*, 28(4), 708–720.

Вајт (2022): J. White, The Opinions and Perceptions of K1-3 Parents in Relation to BYOD Implementation in Japanese Kindergartens, *International Journal of TESOL & Education*, 2(1), 1–22.

Васиљевић Продановић, Крнета, Марков (2021): D. Vasiljević Prodanović, Ž. Krneta, Z. Markov, Cooperation between Preschool Teachers and Parents from the Perspective of the Developmental Status of the Child, *International Journal of Disability, Development and Education*, 68, 1–10.

Јелић, Стојковић, Марков (2018): М. Јелић, И. Стојковић, З. Марков, Сарадња предшколске установе и родитеља из угла васпитача, *Специјална едукација и рехабилитација*, 17(2), 165–187.

Јеремић, Миленовић, Марков (2023): Б. Јеремић, Х. Ж. Миленовић, З. Марков, Партнерство одгојитеља и родитеља дјече с тешкоћама у развоју, *Методички оџеги: часопис за филологију одгоја*, 30(1), 61–87.

Јеремић, Миленовић, Петровић, Марков (2022): В. Jeremić, Ž. Milenović, J. Petrović, Z. Markov, Partnership of Parents of Children who Need Additional Support in Learning and Preschool Teachers in Preschool Institutions from the Perspective of the Integrated Approach to Learning, *International Journal of Cognitive Research in Science, Engineering and Education (IJCRSEE)*, 10(1), 29–34.

Јуен (2019): L. Yuen, New Immigrant Parents' Experiences in a Parent Education Programme, *International Journal of Early Years Education*, 27(1), 20–33.

Кеунг, Чунг (2019): С. Keung, A. Cheung, Towards Holistic Supporting of Play-Based Learning Implementation in Kindergartens: A Mixed Method Study, *Early Childhood Education Journal*, 47(5), 627–640.

Крњаја, Павловић Бренеселовић (2022): Ж. Крњаја, Д. Павловић Бренеселовић, *Приручник за документовање – педагошка документација и документовање о Основама програма предшколског васпитања и образовања – Године узлећа*, Београд: Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

Ларок, Клајман, Дарлинг (2011): М. LaRocque, I. Kleiman, S. M. Darling, Parental Involvement: The missing link in school achievement, *Preventing School Failure*, 55(3), 115–122.

Миленовић, Јефтовић (2012): Ж. Миленовић, М. Јефтовић, Педагошке компетенције родитеља, *Зборник радова Учитељског факултета у Ужциу*, 15(14), 43–58.

Павловић Бренеселовић, Крњаја (2017): Д. Павловић Бренеселовић, Ж. Крњаја, *Каледоскоп: основе диверсификованих програма предшколског васпитања и образовања*, Београд: Универзитет у Београду, Филозофски факултет, Институт за педагогију и андрагогију.

Правилник о додатној образовној, здравственој и социјалној подршци детету, ученику и одраслом, *Службени гласник РС*, бр. 80/2018.

Правилник о Основама програма предшколског васпитања и образовања – Године узлета, *Службени гласник РС*, бр. 16/18.

Равив, Дадон (2021): А. Raviv, М. Dadon, Teaching Astronomy in Kindergarten: Children's Perceptions and Projects, *Athens Journal of Education*, 8(3), 305–327.

Спасић (2020): Ј. Спасић, Лексички развој детета предшколског узраста, *Узганица*, 17(1), 171–178.

Станковић (2020): Д. Станковић, Употреба падежа деце предшколског и основношколског узраста из Врања – социолонгивистички приступ, *Узганица*, 17(2), 49–64.

Стојановић, Ђирковић Миладиновић, Еремић (2020): Б. Стојановић, И. Ђирковић Миладиновић, Н. Еремић, Компетенције васпитача за посредовање у решавању конфликта међу децом, *Узганица*, 17(1), 247–260.

Улавере, Вејсон (2018): Р. Ûlavere, М. Veisson, Assessments by Principals, Teachers, and Parents on Values Education in Estonian Kindergartens, *Early Years: An International Journal of Research and Development*, 38(4), 429–452.

Фантуцо, Тај, Чајлдс (2000): Ј. Fantuzzo, Е. Tighe, S. Childs, Family involvement questionnaire: a multivariate assessment of family participation in early childhood education, *Journal of Educational Psychology*, 92(2), 367–376.

Hadži Živorad M. Milenović

University of Priština – Kosovska Mitrovica

Teacher Education Faculty

Department of Pedagogy and Psychology

Biljana S. Jeremić

University of Novi Sad

Faculty of Education in Sombor

Department of Methodology of Music,

Fine Arts and Physical Education

MUTUAL INFORMATION SHARING AS A DIMENSION OF COOPERATION BETWEEN FAMILIES AND PRESCHOOL INSTITUTIONS

Summary: The purpose of this study was to investigate how preschool teachers and parents felt about the importance of information sharing as a component of their collaboration. The goal of the study is to better understand the value of exchanging information between parents and preschool teachers, as well as to increase trust and collaboration between parents and childcare facilities. The main issue addressed by the research is the following: Do families (parents, caretakers and other family members) and preschools share specific information about children as part of the cooperation between preschool institutions and parents in order to gain a clear understanding of children's progress and the necessary sup-

port? The research was founded on the general premise that cooperation between families and preschool institutions is considerably improved by mutual information-sharing about children between preschool teachers and parents. Additionally, the specific hypotheses are the following: both preschool teachers and parents are in favour of sharing information about children; there are differences in the ways in which parents and preschool teachers exchange information; preschool teachers's attitudes about individual contributions to information sharing differ. The research was carried out in January 2023. The participation of teachers and parents in the research was of voluntary nature. All participants filled out the questionnaires anonymously. A total of 167 parents and 167 preschool teachers participated in the study to evaluate the quality of information exchange between families and preschools for 167 children aged five to seven who require additional support in their education. One subtest from the *Family Involvement Questionnaire* (FIQ; Fantuzzo, Tighe, Childs, 2000), modified for the purposes of this study, was used to assess these dimensions.

The trust in the dialogue between preschool institutions and parents significantly impacts children's development, and mutual information-sharing and both preschool teachers' and parents' openness towards one another is a key aspect of cooperation. The greatest and highest level of support for the child in a preschool facility and family is ensured by providing as much valuable information about the child as possible. The findings of this study highlight the significance of collaboration between preschools and the families of children who require additional support in their academic and social development.

Keywords: preschool teacher, parents, partnership between preschool teachers and parents, project-based learning, integrated learning.